

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 17. august 2017
SAGSNR.: 2017 - 2025
ID NR.: 474437

fmn@fmn.dk + sbu@fmn.dk

Høring - over udkast til bekendtgørelse om Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger (PNR-oplysninger)

Ved e-mail af 12. juli 2017 har Forsvarsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Bekendtgørelsesforslaget giver i medfør af § 1 Forsvarets Efterretningstjeneste mulighed for via terminaladgang til de it-systemer, hvor SKAT lagrer oplysninger om passagerer og besætningsmedlemmer, som SKAT har modtaget fra luftfartsselskaber m.v., at tilgå og derefter tilvejebringe oplysninger om personer, der ikke er danske statsborgere, når oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet. Tilvejebringelse af oplysningerne kan tillige ske via dataoverførsel fra SKAT.

Som nævnt i Advokatrådets høringssvar af 30. januar 2017, kan de oplysninger, som Forsvarets Efterretningstjeneste fremover kan indhente via SKAT omfatte en meget stor mængde af oplysninger om personer, der ikke er mistænkt for at have begået strafbare forhold, men som bare foretager en hel almindelig udenlandsrejse. Advokatrådet noterer sig i den forbindelse, at bekendtgørelsesforslaget pålægger Forsvarets Efterretningstjeneste at slette oplysninger vedrørende danske statsborgere uden unødigt ophold, såfremt Forsvarets Efterretningstjeneste i forbindelse med sine aktiviteter bekendtgøres med disse.

Det fremgår endvidere § 2, at det er Forsvarets Efterretningstjeneste selv, der fastsætter nærmere kriterier for, hvordan frasortering af oplysninger om danske statsborgere sker. Disse kriterier bør efter Advokatrådets opfattelse ske på et objektivt, offentligt bekendtgjort grundlag og uden medvirken fra Forsvarets Efterretningstjeneste. Kriterierne bør således fastsættes af f.eks. Forsvarsministeriet efter drøftelse med Justitsministeriet og orientering af Folketingets Forsvarsudvalg og Retsudvalg.

Advokatrådet finder det ligeledes betænkeligt, at der i § 3 lægges op til, at medarbejdere hos Forsvarets Efterretningstjeneste som led i varetagelsen af deres arbejdsopgaver efter ”behov” kan skaffe sig adgang til oplysningerne. En eventuel adgang til de nævnte oplysninger bør ikke ske efter behov – men betingelsen bør i stedet være at oplysningerne er af afgørende betydning for medarbejdernes varetagelse af deres arbejdsopgaver. Dette forslag er begrundet i et hensyn til retssikkerheden for de registrerede personer.

Afslutningsvis finder Advokatrådet behov for en opstramning af betingelserne i § 2, stk. 1, så ”i videst muligt omfang” udgår, ligesom ordlyden ”uden unødigt ophold” i § 2, stk. 2, bør ændres til ”straks”.

Kopi af dette høringssvar er fremsendt til Folketingets Forsvarsudvalg og Folketingets Retsudvalg til orientering.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Sendt til: fmn@fmn.dk
Cc: sbu@fmn.dk

11. august 2017

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2017-122-1437
Dok.nr. 438819
Sagsbehandler
Mikkel B. Stenalt
Direkte 3319 3216

Vedrørende høring over udkast til bekendtgørelse om Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger (PNR-oplysninger) – ministeriets sagsnummer 2017/004353

1. Ved e-mail af 12. juli 2017 har Forsvarsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til bekendtgørelse.

2. Det følger af udkastets § 1, stk. 1, at Forsvarets Efterretningstjeneste via terminaladgang til de it-systemer, hvor Told- og skatteforvaltningen (SKAT) lagrer oplysninger om passagerer og besætningsmedlemmer, som SKAT modtager fra luftfartsselskaber mv. i medfør af toldlovens § 17, stk. 4, kan tilgå og derefter tilvejebringe oplysninger om personer, der ikke er danske statsborgere, når oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet.

Datatilsynet skal hertil bemærke, at tilsynet i sit høringssvar af 27. januar 2017 i forhold til § 3, stk. 5, i lov om Forsvarets Efterretningstjeneste, har udtalt, at spørgsmålet om terminaladgang til en anden myndigheds systemer rejser en række persondataretlige problemstillinger. Datatilsynet pegede således på, at det ikke står tilsynet klart, hvordan det i forbindelse med videregivelse kan sikres, at der, forinden oplysninger indhentes, foretages en konkret vurdering af nødvendigheden heraf.

Datatilsynet bemærkede endelig, at det i sidste ende berør på en politisk vurdering, om en sådan terminaladgang skal etableres.

3. Datatilsynet har ikke yderligere bemærkninger til udkastet, men henviser generelt til tilsynets høringssvar af 27. januar 2017, som vedlægges i kopi.

Med venlig hilsen

Mikkel B. Stenalt

Bilag: Datatilsynets høringssvar af 27. januar 2017

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Sendt til: fmn@fmn.dk, ser@fmn.dk og
hvs@fmn.dk

Kopi sendt til: jm@jm.dk

27. januar 2017

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og toldloven - sagsnummer 2016/009543

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

Ved e-mail af 3. januar 2017 har Forsvarsministeriet anmodet Datatilsynet om eventuelle bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

CVR-nr. 11-88-37-29

Datatilsynet skal i den anledning udtale følgende:

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

1. Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

1.1. Efter persondatalovens¹ § 2, stk. 11, gælder loven ikke for behandlinger, der udføres for politiets og forsvarrets efterretningstjenester.

J.nr. 2017-112-0650
Dok.nr. 415122
Sagsbehandler
Signe Vestergård
Abildskov
Direkte 3319 3212

Datatilsynet kan tilslutte sig det i forslaget anførte om, at persondataloven som udgangspunkt gælder for danske forvaltningsmyndigheders videregivelse af personoplysninger til FE.

1.2. Det følger af lovforslagets § 1, nr. 1. at der i lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) § 3 ønskes følgende indsat som stk. 4 og 5:

”Stk. 4. Told- og skatteforvaltningen skal videregive oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer til Forsvarets Efterretningstjeneste, hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet, og oplysningerne vedrører personer, der ikke er danske statsborgere.

Stk. 5. Forsvarsministeren kan efter forhandling med skatteministeren fastsætte regler om, hvordan oplysninger efter stk. 4 skal stilles til rådighed for Forsvarets Efterretningstjeneste.”

Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår det af afsnit 2.2.2., at

”Persondataloven gælder som udgangspunkt for danske forvaltningsmyndigheders videregivelse af personoplysninger til FE, jf. persondatalovens § 1, stk. 1 og 3. Dette indebærer, at bl.a. persondatalovens §§ 5-8, der indeholder betingelser for adgangen til at behandle, herunder videregive, personoplysninger, finder anvendelse i forhold til myndighedernes videregivelse af oplysninger.

Videregivelse af oplysninger til FE kan således bl.a. ske, hvis videregivelsen er nødvendig af hensyn til udførelsen af en opgave, der henhører under offentlig myndig-

¹ Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer.

hedsudøvelse, som forvaltningsmyndigheden eller FE har fået pålagt, jf. persondatalovens § 6, stk. 1, nr. 6. Videregivelse af følsomme personoplysninger kan dog alene ske, hvis betingelserne herfor i persondatalovens §§ 7 og 8 er opfyldt.

[...]

For så vidt angår SKAT's videregivelse af passageroplysninger til FE vil det således efter de almindelige regler i forvaltningsloven og persondataloven være SKAT og ikke FE, der skal foretage vurderingen af, om betingelserne for videregivelse af oplysningerne til FE er opfyldt. Desuden indebærer den gældende ordning i toldloven, at SKAT's modtagelse af passageroplysninger – og dermed principielt også SKAT's efterfølgende videregivelse af oplysningerne – er begrænset til nærmere specificerede formål, som omfatter udøvelse af toldkontrol og forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, jf. toldlovens § 17, stk. 4.”

Datatilsynet er enig i det anførte om, at det er SKAT og ikke FE, der skal foretage en vurdering af, om betingelserne for videregivelse af oplysninger til FE er opfyldt.

Det står ikke Datatilsynet klart, om – og i givet fald i hvilket omfang – der videregives følsomme oplysninger om flypassagerer til FE, og hvad hjemlen i persondatalovens § 7 eller § 8 til videregivelsen i så fald er. Datatilsynet finder, at dette bør præciseres i bemærkningerne til lovforslaget.

1.3. Af de særlige bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 1, fremgår, at

”Det foreslås i *stk. 5*, at forsvarsministeren efter forhandling med skatteministeren kan fastsætte regler om, hvordan oplysningerne efter *stk. 4* skal stilles til rådighed for FE.

Der vil i den forbindelse kunne fastsættes regler om terminaladgang (onlineadgang) for FE til de it-systemer, hvor SKAT lagrer oplysninger modtaget fra luftfartsselskaberne m.v. i henhold til toldloven. Der vil også kunne fastsættes regler om, at FE modtager oplysninger via en dataoverførsel fra SKAT.

En terminaladgang til SKAT's it-løsning eller dataoverførsel fra SKAT vil skulle indrettes således, at FE kun får adgang til de relevante data, og således at der sikres logging af medarbejdernes tilgang til data, ligesom det sikres, at disse data kan tilgås på en sikkerhedsmæssig forsvarlig vis.”

Det er Datatilsynets opfattelse, at spørgsmålet om terminaladgang til en anden myndigheds systemer rejser en række persondatarelige problemstillinger.

Datatilsynet skal bl.a. pege på, at det ikke står tilsynet klart, hvordan det i forbindelse med videregivelse kan sikres, at der, forinden oplysninger indhentes, foretages en konkret vurdering af nødvendigheden heraf.

Datatilsynet bemærker, at det i sidste ende beror på en politisk vurdering, om en sådan terminaladgang skal etableres.

Datatilsynet skal for god ordens skyld bemærke, at tilsynet forventer at blive hørt forud for udstedelse af en eventuel bekendtgørelse, jf. persondatalovens § 57.

2. Det følger af lovforslagets § 2, nr. 1, at § 17, stk. 4, i toldloven affattes således:

”Stk. 4. Virksomheder, der driver trafik med luftfartøjer, har pligt til at give oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer, som virksomhederne er i besiddelse af, til told- og skatteforvaltningen til brug for

- 1) udøvelse af toldkontrol,
- 2) forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, og
- 3) Forsvarets Efterretningstjenestes virksomhed rettet mod forhold i udlandet.”

I forhold til flyselskabers videregivelse af PNR-oplysninger til SKAT skal Datatilsynet henvise til tilsynets udtalelse til Justitsministeriet af 23. marts 2006, som er tilgængelig på tilsynets hjemmeside.²

2.1. Det fremgår videre af afsnit 2.4. i lovforslagets almindelige bemærkninger, at

”De foreslåede ændringer af FE-loven og toldloven vil således indebære, at SKAT’s eksisterende hjemmel til at modtage (og videregive til PET) oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer, som luftfartsselskaberne er i besiddelse af, uanset om SKAT måtte have nogen selvstændig interesse i at få oplysningerne til brug for toldkontrol, udvides til også at omfatte modtagelse og videregivelse til FE af disse oplysninger til brug for FE’s efterretningsmæssige virksomhed rettet mod forhold i udlandet.”

Efter Datatilsynets opfattelse følger det af persondatalovens § 5, at en dataansvarlig kun må indsamle oplysninger, som den dataansvarlige aktuelt har et behov for, og at indsamlingen af oplysninger skal sigte mod at løse opgaver, som falder inden for den dataansvarliges kompetenceområde/ myndighedsudøvelse.

Det er derfor tilsynets umiddelbare opfattelse, at SKAT kun bør behandle, herunder indsamle og registrere, oplysninger, som myndigheden selv har behov for af hensyn til varetagelsen af egne formål.

Det følger af persondatalovens § 41, stk. 3, at den dataansvarlige skal træffe de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven.

En udmøntning af princippet i § 41, stk. 3, er bl.a. sket i sikkerhedsbekendtgørelsens³ § 11, stk. 1, hvoraf det følger, at kun de personer, som autoriseres

² <https://www.datatilsynet.dk/afgoerelser/afgoerelsen/artikel/udtalelse-om-forslag-til-styrket-indsats-for-at-bekaempe-terrorisme/>

hertil, må have adgang til de personoplysninger, der behandles. Af § 11, stk. 2, følger endvidere, at der kun må autoriseres personer, der er beskæftiget med de formål, hvortil personoplysningerne behandles. De enkelte brugere må ikke autoriseres til anvendelser, som de ikke har behov for.

Det er Datatilsynets opfattelse, at det vil være mest hensigtsmæssigt at vælge en konstruktion, hvor oplysningerne enten videregives direkte til FE fra flyselskaberne, eller at etablere en ordning, hvor SKAT er databehandler for FE. For så vidt angår den sidstnævnte situation skal Datatilsynet bemærke, at videregivelsen fra flyselskaberne rent juridisk vil ske til FE, selvom det går via SKAT som databehandler. Datatilsynet finder, at det i givet fald bør fremgå eksplicit af lovforslagets bemærkninger, at SKAT i forhold til de omhandlede oplysninger alene agerer som databehandler for FE.

3. I afsnit 8 i de almindelige bemærkninger, har Forsvarsministeriet anført, at:

”Det bemærkes i den forbindelse, at de oplysninger, der med lovforslaget vil skulle videregives fra SKAT til FE, i vidt omfang er de samme, som passagerer og besætningsmedlemmer i forvejen skal aflevere i forbindelse med en grænsepassage. Dertil kommer, at passagerer ved bestilling og køb af flybilletter m.v. i almindelighed må være klar over, at sådanne oplysninger efterfølgende vil blive videregivet til SKAT med henblik på toldkontrol. På den baggrund er der efter Forsvarsministeriets opfattelse tale om et meget begrænset indgreb i rettighederne efter Charterets artikel 7 og 8 samt EMRK artikel 8.”

Datatilsynet skal bemærke, at behandling af personoplysninger efter persondatalovens § 5, stk. 3, skal være proportional.

Datatilsynet stiller sig tvivlende over for det af Forsvarsministeriet anførte om, at passagerer ved bestilling og køb af flybilletter m.v. i almindelighed må være klar over, at sådanne oplysninger efterfølgende vil blive videregivet til SKAT med henblik på toldkontrol, herunder bl.a. fordi SKAT – Datatilsynet bekendt – ikke underretter de registrerede personer ved indsamlingen. Tilsynet finder derfor, at der må udvises varsomhed med at lægge dette til grund ved proportionalitetsvurderingen.

Endvidere bemærker Datatilsynet, at alene Københavns Lufthavn havde 26,6 millioner rejsende i 2015,⁴ og tilsynet stiller sig derfor tvivlende over for det anførte om, at der er tale om registrering af en begrænset personkreds.

4. Forsvarets Efterretningstjenestes sletning af lovligt tilvejebragte oplysninger

4.1. Det følger af lovforslagets § 1, nr. 2, at der efter § 6 i lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) ønskes følgende indsat i kapitel 3:

³ Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000, som ændret ved bekendtgørelse nr. 201 af 22. marts 2001, om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning

⁴ <https://www.cph.dk/om-cph/presse/nyheder/2016/1/cph-1-million-flere-rejsende-i-kobenhavns-lufthavn-i-2015/>

”§ 6 a. Bliver Forsvarets Efterretningstjeneste i forbindelse med sine aktiviteter opmærksom på, at sager eller dokumenter m.v. ikke længere opfylder betingelserne i § 4, stk. 2, og § 5, stk. 2, skal disse slettes, uanset om slettefristen i § 6, stk. 1, er udløbet. Forsvarets Efterretningstjeneste er ikke i øvrigt forpligtet til løbende af egen drift at gennemgå tjenestens sager og dokumenter m.v. med henblik på at vurdere, om betingelserne i § 4, stk. 2, og § 5, stk. 2, fortsat er opfyldt.

Stk. 2. Forsvarets Efterretningstjeneste er uanset bestemmelserne i § 4, § 5 og § 6, stk. 1 og 3, ikke forpligtet til at slette oplysninger, der ikke opfylder betingelserne i § 4, stk. 2, og § 5, stk. 2, hvis oplysningerne indgår i dokumenter m.v., som i øvrigt opfylder betingelserne i § 4, stk. 2, og § 5, stk. 2, jf. dog § 10, stk. 2.”

Det fremgår i øvrigt af lovforslagets § 1, nr. 3, at der efter § 10 i lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) ønskes indsat følgende som nyt stykke efter stk. 1:

”*Stk. 2.* Konstateres det i forbindelse med en undersøgelse efter stk. 1, at Forsvarets Efterretningstjeneste behandler oplysninger, som ikke længere opfylder betingelserne i § 4, stk. 2, og § 5, stk. 2, skal disse oplysninger slettes uanset § 6 a, stk. 2.”

I de almindelige bemærkninger afsnit 3.1. omtales et lovforslag om ændring af PET-loven vedrørende bl.a. PET's forpligtelse til sletning af oplysninger, og det anføres bl.a.:

”Folketinget vedtog den 19. december 2016 et lovforslag om ændring af PET-loven vedrørende bl.a. PET's forpligtelse til sletning af oplysninger (lovforslag nr. L 71 af 9. november 2016).

Det fremgår af lovforslaget, at det er Justitsministeriets opfattelse, at bestemmelsen i persondatalovens § 5, stk. 5, vil kunne opfyldes ved, at den dataansvarlige myndighed fastsætter generelle frister for, hvornår de personoplysninger, som myndigheden behandler, skal slettes. Disse frister kan, som endvidere anført af Justitsministeriet, fastsættes på oplysnings-, dokument- eller sagsniveau.

Justitsministeriet har endvidere anført, at bestemmelsen i persondatalovens § 5, stk. 5, herudover indebærer en pligt for den dataansvarlige myndighed m.v. til at sørge for at slette personoplysninger, hvis nærmere omstændigheder, f.eks. en klage, giver anledning hertil, også selvom oplysningerne indgår i et dokument m.v., der i øvrigt ikke skal slettes.

Justitsministeriet har endelig anført, at det er Justitsministeriets opfattelse, at der – i de situationer, hvor der er fastsat generelle slettefrister – ikke af bestemmelsen i persondatalovens § 5, stk. 5, kan udledes en pligt for en dataansvarlig myndighed til løbende at gennemgå samtlige myndighedens sager, dokumenter m.v. med henblik på at sikre, at der ikke opbevares konkrete personoplysninger i strid med persondatalovens § 5, stk. 5, så længe myndigheden har procedurer, som sikrer, at der sker sletning i overensstemmelse med de fastsatte frister.”

Datatilsynet skal overordnet bemærke, at Justitsministeriets opfattelse af rækkevidden af kravet om sletning af oplysninger ses at være i overensstemmelse med Datatilsynets praksis i forhold til de typer af sager og behandlinger, som hører under tilsynets kompetence.

Det fremgår af afsnit 3.3.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at den foreslåede klarlæggelse i lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) efter Forsvarsministeriets opfattelse udgør den rette balance mellem på den ene side hensynet til, at FE kan bruge tjenestens operationelle ressourcer på tjenestens kerneopgaver, og på den anden side hensynet til at undgå unødigt dataophobning hos FE.

Det fremgår endvidere, at det med klarlægningen samtidig sikres, at der - fortsat – gælder ensartede regler for FE og PET's behandling og opbevaring, herunder sletning, af oplysninger om i Danmark hjemmehørende fysiske og juridiske personer.

Datatilsynet har ikke umiddelbart bemærkninger hertil, men finder – navnlig under hensyn til, at FE's adgang til at indsamle og behandle oplysninger ses at være meget bred – at længden af slettefrister bør overvejes nøje og regelmæssigt tages op til vurdering i lyset af indvundne erfaringer. Datatilsynet skal endvidere pege på vigtigheden af, at overholdelse af slettefrister understøttes teknologisk.

Datatilsynet skal i den forbindelse generelt bemærke, at hvis FE i forbindelse med sine aktiviteter eller i forbindelse med indirekte indsigt eller tilsyn bliver opmærksom på, at personoplysninger ikke (længere) kan behandles efter reglerne i lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), og de derfor skal slettes, bør FE efter Datatilsynets opfattelse overveje, om det fundne giver anledning til nærmere undersøgelser af, hvorvidt der i andre sager eller dokumenter skal foretages sletning af personoplysninger.

Datatilsynet har noteret sig, at FE fremover som udgangspunkt ikke vil være forpligtet til at slette konkrete oplysninger, som ikke længere opfylder behandlingskriterierne i lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), hvis oplysningerne indgår i dokumenter mv., som skal bevares.

Sletning af enkeltoplysninger vil imidlertid stadig kunne ske som led i den indirekte indsigtsordning, ligesom det fremgår, at FE fortsat vil være forpligtet til at slette oplysninger, hvis det konstateres, at oplysningerne er tilvejebragt i strid med reglerne i lovens § 3.

Kopi af dette brev er dags dato sendt til Justitsministeriet, Lovafdelingen, til orientering.

Med venlig hilsen

Signe Vestergård Abildskov

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

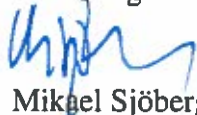
Dato. 16. august 2017

Sendt pr mail til fmn@fmn.dk og sbu@fmn.dk

Forsvarsministeriet har ved mail af 12. juli 2017 (sagsnr. 2017/004353) anmodet Dommerforeningen om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til bekendtgørelse om Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger (PNR-oplysninger).

I den anledning skal jeg meddele, at forslaget ikke giver Dommerforeningen anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K
Danmark

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 32 69 8888
DIREKTE

ANPE@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 17/01565-2

2. AUGUST 2017

Att.: fmn@fmn.dk, sbu@fmn.dk

HØRING OVER UDKAST TIL BEKENDTGØRELSE OM FORSVARETS EFTERRETNINGSTJENESTES ADGANG TIL PASSAGEROPLYSNINGER (PNR-OPLYSNINGER)

Forsvarsministeriet har ved e-mail af 12. juli 2017 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til høring over udkast til bekendtgørelse om Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger (PNR-oplysninger).

Bekendtgørelsen udmønter den hjemmel, som forsvarsministeren fik ved § 1 i lov nr. 462 af 15. maj 2017 til efter forhandling med skatteministeren at udstede regler om, hvordan PNR-oplysninger skal stilles til rådighed for Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) via SKAT.

Instituttet har ved flere lejligheder, senest ved høringssvar af 5. januar 2017, rejst kritik af "via SKAT ordningen". Dels fordi den medfører en unødvendig forvaltningsretlig kompetenceforskydning, da SKAT tildeles en efterforskningskompetence på et område, hvor SKAT ikke selv varetager myndighedsopgaven. Dels fordi instituttet er bekymret for, om indsamlingen og videregivelsen til FE overordnet set er nødvendig og proportional. Instituttet har fortsat denne bekymring, og der henvises i den forbindelse til høringssvar af 5. januar 2017.¹

Det bemærkes i øvrigt, at EU-Domstolen den 26. juli 2017 har afgivet udtalelse nr. 1/15 om foreneligheden af den mellem EU og Canada planlagte afgørelse om overførsel af PNR-oplysninger til Canada. EU-Domstolen fandt, at den planlagte aftale ikke kan gennemføres i sin nuværende form, da denne på flere områder ikke lever op til de krav til

¹ Tilgængelig på:

https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/01_januar_17/hoe_ringsvar_til_udkast_til_forslag_til_lov_om_aendring_af_lov_om_forsva_rets_efterretningstjeneste_fe_og_toldloven.pdf.

indsamling, opbevaring og efterfølgende adgang af PNR-oplysninger, der følger af EU-chartrets artikel 7, 8, 21 og 52, stk. 1. Selvom EU-Domstolen alene forholdt sig til den planlagte aftale, indeholder udtalelsen generelle betragtninger om såvel indsamling, opbevaring og adgang til PNR-oplysninger, også i lyset af EU-Domstolens dom af 21. december 2016 i Tele2 Sverige. Disse betragtninger er ikke kun relevante for den planlagte aftale, men også for de EU-retlige og danske PNR-regler. Dette gælder både i relation til indsamlingen, opbevaringen samt såvel FE's som Politiets Efterretningstjenestes (PET's) adgang til oplysningerne.

- Instituttet anbefaler derfor, at forsvarsministeren i samarbejde med justitsministeren og skatteministeren redegør for konsekvenserne af udtalelse nr. 1/15 af 26. juli 2017 for de danske regler om indsamling, opbevaring og adgang til PNR-oplysninger.

Det følger af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, at FE får terminaladgang til de it-systemer, hvor SKAT lagrer PNR-oplysninger. Her kan FE tilgå oplysninger om personer, der ikke er danske statsborgere, når oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens virksomhed rettet mod forhold i udlandet. Det fremgår af § 1, stk. 2, at PNR-oplysninger også kan tilvejebringes via dataoverførsel fra SKAT.

Efter såvel lovens § 1, som bekendtgørelsens § 1, har FE udelukkende beføjelse til at indsamle oplysninger om personer, der **ikke** er danske statsborgere.

Det fremgår imidlertid af bekendtgørelsens § 2, stk. 1, at FE fastsætter nærmere kriterier for, at der forud for, at oplysninger kan tilgås og tilvejebringes efter § 1 sker en frasortering af oplysninger om danske statsborgere, så de oplysninger, der kan tilgås og tilvejebringes **i videst muligt omfang** kun omfatter oplysninger om udenlandske statsborgere. Det fremgår videre af § 2, stk. 1, at FE skal slette oplysningerne uden unødigt ophold, såfremt de vedrører danske statsborgere.

Instituttet har to bemærkninger til bekendtgørelsens § 2.

For det første, da FE efter såvel lovens § 1 som bekendtgørelsens § 1 alene har beføjelse til at tilgå og tilvejebringe oplysninger om udenlandske statsborgere, bør der ske en **fuldstændig** frasortering af oplysninger om danske statsborgere. Instituttet finder det således utilstrækkeligt, at frasorteringen kun sker **i videst muligt omfang**.

For det andet, finder instituttet det kritisabelt, at de kriterier, der skal sikre, at FE ikke kan tilgå oplysninger om danske statsborgere, ikke fremgår direkte af bekendtgørelsen. For så vidt angår de oplysninger, FE

kan tilgå via terminaladgang, bør der i øvrigt findes en teknisk løsning, hvorefter FE alene får terminaladgang til oplysninger om udenlandske statsborgere.

- Instituttet anbefaler derfor, at forsvarsministeren i samarbejde med FE og efter forhandling med skatteministeren fastsætter kriterier for FE's tilvejebringelse af PNR-oplysninger direkte i bekendtgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 1.
- Instituttet anbefaler herudover, at forsvarsministeren i samarbejde med FE og efter forhandling med skatteministeren sikrer, at FE udelukkende har adgang, herunder terminaladgang, til PNR-oplysninger om udenlandske statsborgere.

Der henvises til Forsvarsministeriets sagsnummer 2017/004353.

Med venlig hilsen

Anja Møller Pedersen

PHD STIPENDIAT

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2017.56

Den 3. august 2017

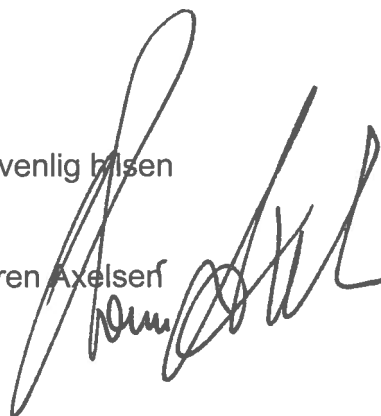
Ved en mail af 12. juli 2017 har Forsvarsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til bekendtgørelse om Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger (PNR-oplysninger).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at udkastet ikke giver byretterne anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til J.nr. 2017/004353.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Dato: 4. august 2017
Sagsnr.: 2017-136-5
Dok.: 11383

Høring over udkast til bekendtgørelse om Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger (PNR-oplysninger)

Ved e-mail af 15. juli 2017 har Forsvarsministeriet anmodet om en udtalelse vedrørende ovennævnte bekendtgørelse.

I den anledning kan Tilsynet med Efterretningstjenesterne oplyse, at udkastet ikke giver anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen
på vegne af tilsynet

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Rune Odgaard Jensen', with a long horizontal flourish extending to the right.

Rune Odgaard Jensen
Specialkonsulent

Vestre Landsret
Præsidenten

Forsvarsministeret
Holmens Kanal 42
1060 København K

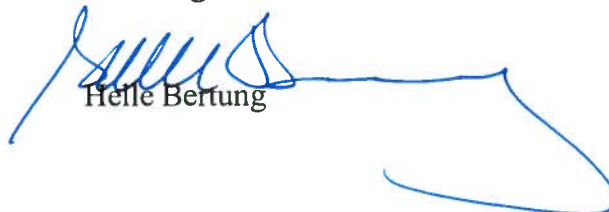
Sendt pr. mail til fmn@fmn.dk og sbu@fmn.dk

J.nr. 40A-VL-60-17
Den 02/08-2017

Forsvarsministeriet har ved brev af 12. juli 2017 (sagsnr. 2017/004353) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til bekendtgørelse om Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger (PNR-oplysninger).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

Østre Landsret
Præsidenten

Den 09 AUG. 2017
J.nr. 40A-ØL-57-17
Init: sdy

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Sendt pr. mail til: fmn@fmn.dk og sby@fmn.dk

Forsvarsministeriet har ved brev af 12. juli 2017 (Sagsnr. 2017/004353) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til bekendtgørelse om Forsvarets Efterretningstjenestes adgang til passageroplysninger (PNR-oplysninger).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Busck Rørsbo